

FACILITAIRE BRANCHES OP ZOEK NAAR NIEUWE KOERS

EFFECTEN COVID-19 OP SCHOONMAAK, BEVEILIGING, CATERING EN VERHUIZEN

Door Anton Vis

Bedrijven uit de facilitaire branches schoonmaak, beveiliging, catering en verhuizen hebben een jas uitgedaan door COVID-19, al varieert de mate per (deel)sector. Een realiteit die bovendien naar verwachting langer gaat duren. Een onwelkome situatie die tot maatregelen dwingt, maar tegelijk ook kansen biedt (enkelens zijn intussen verzilverd) en prikkelt tot een zoektocht naar een nieuw evenwicht.

Voor Hans Topée, sprekend namens Facility Management Nederland, is het lastig om een goed beeld te schetsen van de impact van COVID-19 op de facilitaire sectoren. "Simpelweg omdat gegevens daarover op dit moment schaars voorhanden zijn. In het facilitaire domein doen de schoonmaak en beveiliging het relatief beter dan bedrijfs catering. Met name deze laatste wordt hard getroffen. Bij veel bedrijven zijn de kantoren immers nog gesloten en slechts mondjesmaat zijn er mensen op kantoor. De catering is daarom veelal teruggeschroefd naar een minimum. Gelukkig lijkt er enige flexibiliteit te zijn aan de zijde van de opdrachtgevers en worden gesprekken gevoerd. Deze moeten leiden tot begrip en oplossingen, terwijl ook waarneembaar is dat opdrachtgevers naar de nabije toekomst op zoek zijn naar meer flexibiliteit en een flexibele schil (lees: 'minder inzet') bij dienstenleveranciers. Voor ondernemers is het alle 'hens aan dek' tot behoud. Grootschalige ontslagen zijn niet te voorkomen. Een onzekere situatie die psychisch veel vraagt van ondernemers en medewerkers."

Verhuizen

Binnen de verhuisbranche ondervinden vooral de overzeese verhuizers, maar zeker ook projectverhuizers aanzienlijke gevolgen. Bedrijven die alleen projectverhuizingen uitvoeren, spraken in het mei-onderzoek van Panteia de verwachting uit van een omzetsdaling van 16 procent dit jaar ten opzichte van 2019 (Verhuizen 2020-3, p.17). Bedrijven met een gediversifieerd dienstenpakket hebben minder last. Zo hebben inboedelverhuizingen binnen Nederland, in navolging van de florerende

woningmarkt, nog steeds de wind in de zeilen.

"DE VERWACHTING IS DAT DE CATERINGSECTOR STRUCTUREEL ZAL KRIMPEN"

Catering

Volgens voorzitter Kees van der Waaij van werkgeversorganisatie Veneca, waarvan de zeven leden met zo'n 7.500 cateringmedewerkers 3.000 locaties cateren, is de impact van de coronacrisis op de contractcatering groot: "Vanaf het begin van de intelligente lockdown op 16 maart jl. is het beleid van de overheid zo veel mogelijk gericht op thuiswerken en dat blijft nog tenminste het gehele jaar zo. Dit resulteerde in omzetverliezen in de eerste periode tot wel 70 procent. Het schommelt nu ongeveer rond de 50 procent, als we het hebben over contractcatering. De verwachting is dat de cateringsector structureel zal krimpen. Grote werkgevers denken na over de toekomst, dan gaat het om het afschalen van kantoorruimte en de mix van thuiswerken en op locatie, want de verwachting is dat het niveau van voor de crisis niet terugkomt. Bedrijfs catering in de zogenoemde vitale sectoren (zorg, ziekenhuizen, instellingen) loopt nog wel, maar de scholencatering is in de eerste helft van het jaar tot nul gereduceerd. Ook in de tweede helft wordt bij hogescholen en universiteiten, waar voornamelijk online wordt lesgegeven, geen of nauwelijks een opstart verwacht. Onze leden zijn bezig om hun sociaal plan met de bonden af te stemmen of zijn daar al mee klaar, met alles wat daarbij hoort: vrijwillige vertrekregelingen, van werk naar werk, ontslag en (om)scholing."

"In de cateringsector, maar ook in de horeca, kan de vraag gesteld worden wat te doen met de vele keukens in alle gebouwen in Nederland", aldus Hans Topée. "Een optie voor samenwerken en centraal bereiden ligt voor de hand, waarbij de logistiek wel eens bij een derde partij kan liggen en de hospitality (front) weer bij een ander. Er zijn in ieder geval door deze crisis een aantal zaken (extra) boven tafel gekomen: gezondheid, leefstijl, duurzaamheid en technologie. Zaken die in elkaar haken en waarbij de vraag is wie welke verantwoordelijkheid moet nemen voor wat. Bewegen, gezond eten, mix van thuis- op de zaak werken, minder en beter inkopen en minder en duurzaam materiaalgebruik zijn elementen die we moeten betrekken bij de kans die we nu hebben voor innovatie van de aanbiedende dienstensector. Die ontwikkeling kan uiteraard niet zonder een deskundige samenwerkende opdrachtgever. Nederland heeft op dat punt goede bedrijfs-'leiders' en wat creativiteit nodig."

*"WINST IS DENK IK DAT
DE CORONAPERIODE
HET BELANG VAN
SCHOONMAAK VOOR DE
(VOLKS)GEZONDHEID EN
EEN VEILIGE LEEFOMGEVING
MÉÉR DAN OOIT HEEFT
BENADRUKT"*

Schoonmaak

Ook de schoonmaaksector doorstaat de coronacrisis helaas niet zonder kleerscheuren. Volgens recente ramingen van ABN AMRO krimpt de schoonmaakbranche in 2020 naar verwachting met vijf procent en wordt in 2021 slechts een gedeeltelijk herstel verwacht. Door de sluiting van horeca, bedrijven en winkels was in het tweede kwartaal van dit jaar sprake van een acute vraaguitval, met direct effect voor de vraag naar schoonmakers. In het eerste kwartaal van dit jaar boekte de sector nog een omzetplus van 8,8 procent ten opzichte van dezelfde periode vorig jaar. In het tweede kwartaal kwam de ommekeer: -9,3 procent ten opzichte van een jaar eerder. Hoewel de tijdelijke sluiting van horeca, hotels, kantoren, stadions en winkels grotendeel weer ongedaan gemaakt is, zijn grote evenementen voorlopig nog niet toegestaan. Volgens Rob Rommelse, directeur van ondernemersorganisatie OSB hebben zijn leden na de eerste schrik zich vrij snel herpakt en waar mogelijk ingespeeld op kansen: "Bijvoorbeeld door middelen te gaan verkopen, zoals desinfectiegel voor handen, zeep, etc. Ook werd er slim op de ontwikkelingen ingespeeld door bijvoorbeeld de ontwikkeling en levering van desinfectiezuilen aan klanten en derden. Met opdrachtgevers werd de dialoog gezocht over de frequentie van schoonmaak en facturering. Wel kwamen, zeker in de eerste fase van de coronaperiode, bij OSB veelvuldig signalen binnen dat opdrachtgevers hun afspraken niet nakomen en zich door het coronavirus beroepen op overmacht. Aan de andere kant zagen we ook tekorten, zoals in de zorg. De vraag is hoe structureel deze vraag op termijn zal zijn. Ten aanzien van lopende contracten over het schoonhouden van panden, zien we dat deze niet meer worden nagekomen of eenzijdig worden opgezegd. Juist ook in de overheidssector en aanverwant. Dat geeft natuurlijk geen pas met een overheid die enerzijds komt met noodmaatregelen zoals de NOW, maar anderzijds ondernemers op deze manier in de kou laten staan. We hebben vanuit Platform Commerciële Dienstverlening opdrachtgevers dan ook opgeroepen om samen met de schoonmaakondernemers te komen tot oplossingen."

Op langere termijn is de verwachting dat de schoonmaakbranche ook de gevolgen gaat merken van een krimpende economie. Terugloop in andere sectoren zal effect hebben op de vraag naar schoonmaakactiviteiten, met name vanaf het vierde kwartaal. Naast conjuncturele zijn er ook structurele ontwikkelingen, zoals de druk op het aantal m² bedrijfsruimte en een inbestedende overheid die effect hebben. Ook worden we genoodzaakt om na te denken over nieuwe markten en mogelijkheden, thuiswerken en hoe we de flexibiliteit van onze bedrijven en mensen kunnen vergroten. "Geen nieuwe ontwikkelingen, maar de komst van het coronavirus brengt deze in een stroomversnelling. Daarnaast zijn er de effecten van de Wet arbeidsmarkt in balans. Een onplezierige stapeling van factoren in een sector die een hevige concurrentie en prijsdruk kent. Het is dan ook de vraag of schoonmaakbedrijven in staat zijn de hogere kosten van arbeid volledig door te berekenen aan hun klanten. Voor de omzet van de schoonmaakbranche wordt dit jaar een krimp met 5 procent verwacht en in 2021 een beperkte groei met 3 procent. "Wij verwachten dat in de loop van de komende maanden er nog reductie van tijdelijke en gesubsidieerde arbeidsplaatsen zal plaatsvinden", aldus Rob Rommelse. "Winst is denk ik dat de coronaperiode het belang van schoonmaak voor de (volks)gezondheid en een veilige leefomgeving méér dan ooit heeft benadrukt: het besef dat goede hygiëne een vereiste is om weer veilig naar het werk, naar het theater, naar de sportschool of naar de horeca te kunnen. Het biedt een kans om het imago van de schoonmaakbranche verder te versterken. Zeker als we kijken naar de meerwaarde van de sector voor maatschappelijke uitdagingen op de arbeidsmarkt en de duurzame inzetbaarheid van zittende medewerkers."

*"WE ZULLEN NAAR
DE TOEKOMST ALS
BRANCHE MEER
MOETEN ONTWIKKELEN
NAAR INTEGRALE*

BEVEILIGINGSOPLOSSINGEN EN DE BREDERE TOEPASSING VAN TECHNIEK"

Beveiliging

Volgens Aad de Vries, Algemeen directeur van Seris Group Nederland en lid van de Codekamer beveiliging, zijn de gevolgen van de coronacrisis voor met name de evenementenbeveiligers zéér groot: "Ook particuliere beveiligers met veel omzet in de Retail en Luchthavenbeveiliging zijn zwaar getroffen. De impact variërend van nihil tot 50 procent of meer omzetverlies. Het is niet uitgesloten dat de sector voor langere tijd tegen omzetverlies aankijkt, want kantoren worden afgeschaald, er komen minder winkels en scholen en universiteiten doen veel meer aan afstandsonderwijs. Ook de beveiliging op luchthavens zal naar verwachting voor langere tijd gekrompen zijn. En of in de nabije toekomst nog (grootschalige) evenementen zullen worden georganiseerd, is nog zéér ongewis. Dit kan voor de medewerkers natuurlijk niet zonder gevolgen blijven, er is sprake van ontslag, werken op andere locaties of andere soorten beveiliging en grotere reisafstanden. De relatie met opdrachtgevers is over het algemeen nog steeds goed, maar er zijn ook gevallen van juridische procedures of het dreigen hiermee en eenzijdig verlengde betaaltermijnen. Lichtpuntje is dat de nijpende krapte op de arbeidsmarkt is verdwenen. We zullen naar de toekomst als branche meer moeten ontwikkelen naar integrale beveiligingsoplossingen en de bredere toepassing van techniek. Daarnaast binnen de branche een minder zware focus op 'de grote beveiligingsorganisaties', zodat er meer totale samenwerking komt; met oog voor ieders belangen en mogelijkheden."

"De komende maanden zullen moeten leiden tot duidelijkheid en perspectief, ook al is het wellicht een omzetzaling bij het huidige aanbod. Leiderschap, creatief anders denken en verbreding van aanbod en afzetmarkten zal moeten leiden tot nieuwe een koers", aldus Hans Topée.